

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kóriratok visszaszedésére
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Éves adó 3 fillér.

NAGYVÁRAD, november 30.

Nemzetiségi politikánk.

A belügyi tárca költségvetésének tárgyalása során hangosan dörögnek a nemzetiségi képviselők. Panasz panasz után ömlött öblös hangon beszédes ajkaikról. Mindegyiknek volt valami panaszja s minden panasz a jogfosztásról, az elnyomtatásról mondott bus regét. Ismerős hangok elcsépelet dallamra mind egy nótát fújtak. Hogy nem unják meg ezt az örökös panaszkodást!

Nem is az ő panaszkodásukról szólnunk, hanem arról az erélyes, okos beszédéről, a melylyel Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a nemzetiségi képviselőket megleckéztette.

Kellett nekik ez a lecke, mert vásott gyerekek módjára már nem fértek a bőrükben s merészségükben arra is vete-medtek, hogy állambontó törekv seiknek nyíltan és leplezetlenül adtak kitéjezést.

Ugyan melyik országban túrnék el az ilyen politikát? Sehol a világon s nálunk sem fogják túrni. Ha az elmúlt esztendőben bántatlanul garázdálkodhattak, bujtogattak, lázítottak, ennek a rosszul értelmezett szabadságnak betellegzett, már vége. Nem mi mondjuk, hanem Andrássy Gyula, aki az egész Ház tün-tető helyeslése között e szavakkal figyel-

meztette őket: »Kérlelhetlen szigorral fogom üldözni az izgatókat.«

És ebben a kijelentésben megnyugodott az egész Ház, mert mindenki érzi, hogy a nemzetiségi konkolyhintők állam-felforgató törekvései hovatovább ártalmára lehelnek a magyar állameszmének.

Pedig otthont, hazát adott nekik ez az ország. Földjén nekik is terem buza, erdeiben fa, bányáiban érc, a dolgos kezű oláh, tót, sváb, rutén s a hány van, mind megél e hazában. Törvényeink őket is védik, oltalmazzák; vagyonuk, életük felett szintugy őrködik csendőr, rendőr, mint akármely más polgáré felett. Templomukban, saját nyelvükön dicsérhetik az Urat, iskoláikban anyanyelvén tanulja a gyerek betűzni a nyomtatott írást.

Ez mi szerintünk szabadság, de nekik ez kevés. Nekik ennél is több kellene, ők a magyar faj vezető szerepére áhítoznak, s a magyar állam nemzeti egy-sége ellen törnek. Hiu erőlködés, mely-nek szárnyát szegi a magyar nemzet s nem fogja büntetlenül túrni, hogy azon a földön, melynek minden rőge a miénk, más legyen az ur, mint a magyar.

Ez a föld a miénk, ez az ország Magyarország. Itt zajlottak le évszázados küzdelmek a szabadságért, magyar hősök, vértanuk vére áztatta ezt a földet. Kinek van tehát jussa hozzá, ha nem annak és azoknak, a ki megszerző és megtar-totta, hogy maradékainak hagyja örökül. Hol voltak ők, a mikor vezéreink a

hatalommal viaskodtak? Mellettük álltak talán? Nem. Szemben velük! És hol voltak akkor, a mikor ezredéves jogainkat, törvényeinket, alkotmányunkat véd-tük? Mellettünk voltak? Segitettek ben-nünket, támogattak? Dehogy, táborunkban színét sem láttuk egynek sem, hanem a haza ellenségeinek táborában voltak feles számmal.

És nem bántottuk őket, a mikor elcsöndesült a csatazaj Kivított győzel-münk sikereit megosztottuk velük, a megmentett ezer éves alkotmány áldásá-ból őket ki nem rekesztettük.

Van-e hát okuk, joguk panaszra? Fe-leljenek, a kik örökös panaszkodásukkal zaklatják a külföldet, elnyomtatásról, üldözésről beszélnek!

Idegen nyelvű honfitársainkat mi nem üldöztük soha, de azt nem fogjuk eltúrni, hogy a haza határain belül a magyar állameszme ellen izgassanak azok, akik vezető szerepre vannak hivatva, akiknek mandátumot adott az ő népük.

Andrássy Gyula beszédéből olvassuk ki ezeket a figyelmeztetéseket, aki még arra a veszedelemre is kitanította őket, a mely abból származnék, ha a magyar fajt leszorítanák vezető szerepéről. A Balkán népeinek szabadsága felett a ma-gyar szabadság géniusza őrködik, ha ez elbukik — elpusztul a nemzetiségiek szabadsága is, mert ha nincs itt a ma-gyar nemzet, senki sem tartaná tisztelet-ben a nemzetiségek szabadságát.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vaskoh község monographiája.

Földbirtoka 15. kath. hold, melyből 13 hold szántó s 2 hold rét. E birtok azonban nem képez egy tagot, hanem 20 kisebb-nagyobb darabból áll s ezek a határ 6 dűlőjébe szerte-szét vannak szórva, mint általában a többi gazdák földjei is.

A földek talaja a sík völgyben homokos agyag, a domb- és hegyoldalokon márgás kötött agyag. A szántókon természet ősi buzát, kétszerest, zabot, kevés árpát, de főleg tengerit s a tengeri közt paszulyt, krumplit és tökököt, rétejein pedig anyaszénát s ha az idő kedvez, kevés sarjut.

A szántóit folytonosan miveli, ugart nem hagy; s a mennyire módjában van, igyekszik földjeit folytonosan trágyázni. Attól azonban még messze van, hogy okszerűen tudja kezelni a trágyát.

Ezt ugyanis otthon istállója előtt csak ugy

a hogy csomóba összegyűjti ugyan, de már arra egy csepp gondja si cs, hogy annak a velejét — a trágyalevet — összegyűjtse s azzal koronként a trágyadombot megöntözze.

A trágyalevet szabadon engedni folyó udva-rán s a míg így trágyája fél értékűvé válik, még ezt sem ugy használja fel szántóföldjén, mint kellene, hanem ott apró kupacokban szét-rakja s heteken át ott hagyja beszántatlanul.

Kaszálóin is hagy mindent ugy, a hogy azt az Isten megteremtette. A begyepesedett vakandturások vagy hangyabolyokat el nem egyengetné a világért sem; arról pedig, hogy azokat időnként meg is kellene fogasolni, vagy hogy a víz levezetésére árkokat kellene hui ni — fogalma sincs.

Igy a kaszálók bizony nagyon sovány és kevés szénát, a szántók pedig középtermés alkalmával 4—5 szemet adnak.

A birtok után eső közszolgáltatás mintegy 100 koronára tehető. Allami adóban földje után 23 korona 58 fillért, fej és utadóban 6 koronát, községi pótdadóban 10 koronát, egyházi és

iskolai adóban 4 koronát, tehát összesen 43 korona 58 fillért fizet.

Gazdasági felszerelése, mint itt általában minden gazdának, nagyon hiányos. Földjei megművelésére tart két darab jármás ökröt, két darab vasekét, egy vasfogu boronát s egy-két darab ásót, kapát, veremvágót.

Gazdasági gépe magának nincs, de több-magával társaságba állva egy-egy kézcicsép-lőt és szelelőrostát beszereznek, a melyet nem-csak maguk használnak, hanem azokkal bizonyos meghatározott részért másoknak is dolgoznak.

Egy itteni középbirtoku kisgazdának az évi jövedelme megközelíti a 600 koronát. E jövedelme azonban nem csupán a földbirtoka után van, hanem származik még a tejeladásból, egy-két darab növendékmarha eladásából s főleg az erdei fa fuvarozásából. Aprómarhából, tojásból alig van valami bevétele, mivel apró-marhát alig tart egy pár gazdasszony s még a maga szükségleteit is a vidékieknél szerzi be.

A szövés-fonás mesterségét minden föld-mives-háznál üzik, de csak annyiban, a men-

Ujonnan nyílt üzletemben,

a mely fővárosi mintára van berendezve, raktáron tartom a leg-izlésebb kalapokat, fehérneműket, nyakkendőket és min-dennemű uridivat cikkeket. — Férfi fehérneműket és angol női ingblousokat mérték után készítek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Lukács Aladár

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Az Orsolya-apácák új bérpalotájában.

Vessenek számot magukkal és szándékaikkal azok a nemzetiségi képviselők, akik a magyar nemzet ellen tüzelik harcra a nemzetiségeket. Mert ők és nem a nép képviselik ezeket a magyar állam ellenes törekvéseket. Andrassy mondta és bizonyítani tudja.

Mi békességben akarunk élni minden idegen nyelvű honpolgárral, aki a haza határain belül él. Tiszteljük szokásait, ámde megköveteljük, hogy ők meg tiszteljék a nemzet egységét és szabadságát, annak megbontására ne is gondoljanak, még kevésbé törekedjenek. Vessék emlékezetükbe Andrassy Gyula gróf szavait, aki nemzetiségi politikáját ebbe az egy mondatba összegezte: igazságosnak lenni a nemzetiségek tömegével — de kérelhellen szigorral üldözni az izgatókat.

Ezt a politikát Andrassy hirdeti és minden magyar vallja!

Andrassy beszéde a nemzetiségekről. Ismeretes mindnyájunk előtt az a nagyszabású beszéd, amelyet Andrassy Gyula gróf belügyminiszter a képviselőházban a belügyi tárca költségvetésének tárgyalása során a nemzetiségi kérdéstről mondott. Mint fővárosi tudósítónk értesít, Andrassy ezt a beszédjét, amely a belügyminiszter nemzetiségi politikáját domborítja ki, az egész ország valamennyi nemzetisége nyelvére lefordítják és valamennyi nemzetiségi városban és községben plakátokon kifüggesztik, hogy a nemzetiségek tömege tudomást vegyen róla, s belássa ebből a nemzetiségi képviselők áldatlan munkáját és a kormányának jóindulatát megismerje.

A képviselőház szünete. Politikai körökből kiszivárgott hír szerint a jövő héten mikor a delegáció tanácskozással összeül, a képviselőház szünetelni fog.

nyire a háznépnek erre szüksége van. Más háziipart községünkben nem üznek; napszámba pedig csak az megy, kinek alig van valamicske földje s így napszám után kénytelen magát és családját fentartani.

Gazdánk, kit elől megneveztünk, ruhára ugy a maga, mint hat tagból álló családjára részére évenként 200—240 koronát, élelmezésre pedig — a mennyiben kenyér, tej, zsír és egy kis disznóhúsféle kitelik a háztól, 100 koronát ad ki. Dohányra elmegy vagy 30 korona, de már pálinkára annál több, mert ugy a mi gazdánk, mint általában a község többi lakója, nem veti meg az italt, s napjára csak fél litert számítva, évenként ez 100—120 koronára megy.

Ezen adatokból kitűnik, hogy a gyermekek neveltetésére csak hogy épen annyi telik, hogy azoknak egy pár olcsó iskolai könyvet megvehet. Maga a gazda újságra, könyvre egy fillért sem ad ki, mint hogy a gazdag közt még alig van egy pár olvasni-írni tudó ember. Luxuskiadásuk sincs.

Az itteni kisbirtokokon a betáblázott követelések nem sokat tesznek ki, minnek oka egyrészt az, hogy nagyobb összeget az itteni földbirtokokra a pénzintézetek nem igen adnak, másrészt gazdáinkban van annyi életrealitás, hogy földjeiket, melyhez szívesen ragaszkodnak, nem igen terhelik meg adóssággal.

Azok a pénzintézetek, a honnan a vaskohi és környékbeli gazdák kölcsöneiket felvenni szokták: a nagyszabasi »Albina«, a nagyváradi

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 30.

Elnök: *Fusth* Gyula.

Az elnök előterjesztései közt referált arról is, hogy Polyónyi Géza igazságügyminiszter holnap fog válaszolni Vlád Aurélnak a paktum és a Fejérváry-kormány vád alá helyezése dolgában mondott interpellációjára, melyre Wekerle felelt ugyan, de neki is van hozzászólnivalója.

Bizony Akos az igazságügyi bizottság nevében bemutatja a bizottság jelentését a bírói és ügyészi szervezet némi módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyában.

A kereskedelmi költségvetés.

Szmrecsányi György: A kisiparosok helyzetének javítását kívánja. A kereskedelmi kormány a saját érdekét szolgálja; ha a szövetkezetek ügyét támogatja. A felvidéki iparosok sanyaru anyagi helyzete is javításra szorul. A költségvetést elfogadja.

A sztrájk törvényről.

Lachne Hugó: A szakszervezetek szereplése csupa visszaélés. Itt az ideje, hogy a sztrájk törvény megalkotásával a kormány véget vessen az indokolatlan bérharcoknak, de kéri a kormányt, hogy a készülő törvénybe az aratósztrájk dolgában is vegyen be intézkedést. A költségvetést megszavazza.

Mezőfi V.: Azt találja, hogy a költségvetésben kevés összeg van felvéve a munkások viszonyainak javítására. Ebben nincs fejlődés a mult költségvetéshez képest. Nem látja a kisipar pártolását sem fokozva, a kisipar most is pusztul egyre. A gyáripar erősítése megöli a kisipart. Külföldön is így van, de van a törvényhozásban erős szociáldemokrata irány, mely ellensúlyozza azt. (Zaj. Derűtség a néppárton) Kéri a kormányt, valósítsa meg mielőbb az ígért szociálpolitikai reformokat, hasson oda hogy azok ne legyenek írott malasztok csupán. Ráttér a sztrájk törvényre. (Zaj a néppárton)

Helyesli, hogy a munka szabadságát védi, de ő a bünösöket nem szervezett munkások közt látja.

A magyar munkások százezrével vándorolnak ki, ide kulikat akarnak behozni. (Zaj) A sztrájk jogosultságát nem tudják bírók megítélni. (Zaj) Az államtitkár nem tagadja a sztrájk jogosultságát, de a közszükségletekre korlátozza. Hiszen közszükségletnek mindent fel lehet tüntetni. A szakszervezetek feloszlása ellen bezzél. Mezőfi a sztrájk bizonyos esetekben való jogosultságát fejtegeti.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter többször közbeszól.

(Elnök kéri, hogy közbeszólásokkal ne zavarják a szónokot. Derűtség. Felkiáltások. Éljen Kossuth!)

Mezőfi a sztrájk jog megnyirbálásában a munkaadóknak nyújtott védelmet lát. Ellenzi a gyárak által létesített munkáslakásokat, mert rabszolgává teszik a munkásokat.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter: Röviden reflektál Mezőfi beszédére. A kereskedelmi kamara nem viseltetik ellenséges indulattal a munkásokkal szemben, sőt az igazságos követeléseket szíven viseli. De sohasem fogja megengedni, hogy egyes rétegeket kiragadjanak és azokat a nemzet zömével ellentétbe helyezzzék. A nemzeti politikán ily árulást nem enged elkövetni. (Taps, éljenzés.)

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után.

Bozóky Arpád személyes kérdésben szólal föl. Egy közbeszólására ugyanis azt mondotta Mezőfi Vilmos, hogy Bozókyuak nincs érzéke a munkásügy iránt. Ezzel szemben kijelenti, hogy igen is van érzéke a szociális kérdések iránt, ha nem akarja is ezt az érzéket kataroztatni. (Helyeslés.)

Földes Béla szerint mindent abból a szempontból kell megítélni, hogy mi a magyar nemzet érdeke. Ebből a szempontból itéli meg a szociális kérdéseket is. Nálunk valóságos elvadás tapasztalható, semmiféle kötelezettséget nem akarnak ismerni, csak jogokat: s az általános demoralizáció jeleit mindenütt lát-

»Bihari anuluj« oláh pénzintézetek, de legtöbbször mégis a belényesi »Takarékpénztár« s az ugyanottani »Népbank«. A kölcsönvett pénz — beleszámítva a kezelési költségeket is — rendszeren 10 százalékos. Vannak azonban gazdák, kik magánügyektől vesznek fel pénzt rendszeren meg nem engedett nagy kamattal mellett, de az ily természetű kölcsönök természetüknél fogva nagyon ritkán tábláztatnak a birtokra be.

Dacára az elterjedt alkoholizmusnak s a gazdálkodó emberek kéyelemszeretetének, akadnak mégis gazdák, kik ily viszonyok mellett is nemcsak hogy megélik évi jövedelmükből, de még némi megtakarítást is tudnak produkálni. E mellett bizonyít az a tény, hogy egymásközt gyakran kötnek adás-vevési vagy csereszereződést egy-egy darab földre vagy telekre. A gazdasági helyzet tehát ugy községünkben, mint a környéken ha nem is virágzó, de azért türethető. Előhaladásról nem lehet szó, de hanyatlás sincs még eddig.

A mi a kisbirtokok elaprózását illeti, az bizony megvan s ezt az eladások, de főképp az örökösödés idézik elő. Dobra azonban birtok ritkán kerül, mert az idevaló nép, ha már arra kerül a dolog, kész eladni minden ingóját, kész heteken át nélkülözni, csak hogy összeszerezze a pénzt, de házat, földjét nem engedi elcigitatni.

Körülbelül tíz évvel ezelőtt a nép takarékosságra való szoktatása céljából szövetkezeti

alapon egy ugynevezett »piculás bank« alakult Vaskohn, mely nemcsak a község, de az egész vaskohi járás területét működési körébe vonva évek óta szép eredménnyel és áldásosan működik közre a földművelő nép anyagi felvirágzására. Olvasókör a községben van; ez azonban a községbeli és vidéki értelmiség céljait szolgálja s így ennek nagyon kevés, mondhatnám semmi hatása sincs a népre.

A nép, a mint már említve volt, mit se olvas ugyan, de azért ugy Vaskóh, mint vidékének népe általában vallásos, törvény- és tekintélytisztelő, erkölcsös és jámborul szelid.

Községünkben még ezideig nagyszabású földjavítás nem történt, valamint sem kanalizáció, sem lecsapolás avagy ármentesítés sem, a mikre különben nálunk a földek fekvése miatt nincs is szükség.

Községünknek kövezett utcája nincs, sem ártézi kutja; vannak azonban jól homokolt utjai, hegyi forrásvíze, az utcákat pedig nagyon sötét éjszakákon egynehány petróleumlámpa világítja be. Tűzoltósága most van keletkezében. Van egy tűzifecskendője is.

Vaskóh maga iskola tekintetében — a lakosság arányához képest — tán jobban el van látva, mint maga Budapest. Van ugyanis három iskolája.

Egy kéttanéros állami vegyes, egy római katolikus vegyes és egy görög keleti vegyes elemi iskolája. A két előbbiben a nyelv magyar, az utóbbiban oláh.

hatjuk. Nevelni kell a munkásokat s gondolkozásukat szabadá kell tenni. Idézi a szocialisták folyóiratának azt az állítását, hogy még a szocialista vezérek nagy része se ért a szocializmushoz hanem csak egy pár frázissal vág neki az életnek.

A munkások óriási tömegét még meg lehet nyerni a magyar nemzeti állam eszméjének, csak ész és egy kis szív kell hozzá. (Zajos tetszés.)

Lecke Mezőfinek.

Szterényi József államtitkár Mezőfi beszédére reflektál, a mely még népgyűlésen is erős volna. A munkást láncos kutyához, sorsát a baroméhoz hasonlítani s azt mondani, hogy mind éheznek, talán még sem lehet. Mezőfi nagyban bírálta a sztrájkjavaslatot, a mely pedig még el se készült. Ez abszurdum.

Förster Ottó: Az egész ember abszurdum. (Derűtség.)

Szterényi József: Mezőfi annyira megy, hogy a sztrájkot és a bojkottot védi, de a gyárosnak azt a jogát, hogy üzemét redukálhassa, nem akarja elismerni. Ez is abszurdum. Teljes egyenlőtlenség volna, ha a munkásnak legmesszebbmenő jogot biztosítanák, a munkaadót pedig abban a jogában is korlátoznák, hogy maga határozza meg, folytassa-e gyárának az üzemét, vagy ne. A sztrájkokat nem a szakszervezetek, hanem a szervezeteken kívül álló szocialista vezérek rendezik. Az összes sztrájkokat ugyanazok az emberek intézik. A békéltetéseken a kormány a legnagyobb pártatlanságot s a munkások iránt a legnagyobb jóindulatot tanúsította mindig. A szakszervezet szükségességét elismeri a kormány, de csak addig, a míg visszaéléseket nem követ el.

Hogy a kormány a kisipart elhanyagolja, azt sem lehet igazsággal mondani. A kormány

Vaskohnak új közszékháza az 1892-ik évben épült. Csinos, modern épület. A római katolikus templom restauráltatott az 1744-ik évben, míg a görög keleti vallásúaknak új temploma az 1880-ik évben épült.

Vaskoh község lakóiban megvan a hajlam, hogy a korral haladjanak s e miatt gyermekeiket — még a legszegényebbek is — iparkodnak iskoláztatni, még pedig hazafias, magyar szellemben, amit az a körülmény bizonyít, hogy gyermekeiket szivesebben adják a már is túlnépes állami iskolába, mint a felekezeti oláhba.

A katonai szolgálatra alkalmasak száma ezeltől mintegy tizenöt évvel évről-évre hanyatlóban volt, de ma már e tekintetben is javul a helyzet, a mi talán az iskolai nevelésnek s az ebből folyó józanabb életmódnak tudható be.

Vaskoh községből még eddig senki se vándorolt ki. Ha el is megy egy-két ember mint szolgáló vagy szolgáló más vidékre, egy pár év alatt ezeket is haza hozza a szülőföld szeretete. A vidékbeli munkásnép közül azonban már többen hagyják el ősi tűzhelyeiket, de ezek se mennek idegenbe, hanem mint favágók, szénégetők vagy bányamunkások a krassó-szörénymegyei nagy vasmedvekhez húzódnak s ha ott egynehány év alatt valamit meg tudnak takarítani, ezek is visszatérnek szülőfalujokba.

Lukáts József,
áll. igazgató tanító.

büszkén hivatkozhatik mindarra, amit a kisipar érdekében tett. Igaz, hogy egyes iparágakat megmenteni nem lehetett, de nem lehetett másutt sem a megváltozott termelési viszonyok következtében.

Meg van róla győződve, hogy az izgatók csak ártnak a munkásoknak, mert a szociálpolitikai reformok ellen csinálnak hangulatot a társadalomban. A kormány kéri a képviselőházat, hogy bocsássa meg az izgatást és ne sujtsa miatta a munkások millióit, hanem támogassa a kormánynak a munkás érdekek gyámolítására irányuló törekvéseit. (Zajos helyeslés.)

A Székelyföld érdekében.

Sümegei Vilmos: A székelyföld érdekében szólal föl. Ennek a vidéknek a hegyei tömerdek kincseket rejtenek magukban a tudósok véleménye szerint. Hatalmas fehér márványbányákat lehetne nyitni, amelyeknek termése kiállná a versenyt a karrarai márvánnyal is.

Az elnök háromnegyed kettő után a vita folytatását holnapra halasztotta s az ülést berekesztette.

A szinügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város szinügyi bizottsága tegnap délután ülésezett s ez alkalommal a szinigazgatóval a jövőben kötendő szerződés elkészítésére egy szűkebb bizottságot küldött ki.

Dr. Hoványi Géza elnöke alatt Miskolc, Mezey Mihály, dr. Dóri Ferenc, dr. Radó Ignác, dr. Moskovits József, dr. Mihály Lajos, Beczkay Lajos, dr. Kurländer Ede, dr. Gyémánt Jenő, Somogyi Károly szinigazgató és Juricskay Barna jegyző voltak jelen.

A napirend előtt dr. Dóri Ferenc szólalt fel, hogy egyik helyi lapban a szinügyi bizottság meg volt gyanúsítva, mintha a Somogyi érdekében tért volna legutóbb napirendre dr. Halász Lajos indítványa felett, holott a bizottság azért nem fogadta el az indítványt, mert még időszertlenül tartotta a színházra a pályázat kiírását. Ilyen gyanúsításokkal szemben tiltakozik.

Miskolc Barna és dr. Hoványi Géza a szabad sajtó jogának tartják, hogy véleményüket tetszésük szerint megírják. Így volt eddig s ezután is így lesz.

Ezzel napirendre tértek az incidens felett.

A Szigligeti szoborra.

Ezután előterjesztették dr. Hoványi Géza-nak, mint a Szigligeti szoborbizottság elnökének beadványát, amelyben bejelenti, hogy a Szigligeti szobor javára műkedvelők közreműködésével december 10. és 11-én színelőadás lesz bérletszünetben. Kéri erre az engedély megadását, olyképen, hogy a helyáratat 25 százalékkal felemelhessék mindkét előadásra. Az első nap az egész jövedelem, a második nap féljövdelem jut a szoborra.

Az engedélyt készséggel megadta a szinügyi bizottság.

A decemberi műsor.

Elnök bemutatta a szinigazgató által decemberre összeállított műsort, a következő darabokból:

Milliárdos kisasszony, Szép Iionka, Vig özvegy, Kék szakáll, Gül Baba, János vitéz, Bob herceg, Lányka, Kis herceg, Cserelányok, Boszorkányvár, Tökéletes feleség, Népgyűlölő,

Cyano, Nap hőse, Asszony, Boszorkány, Gr. Hamlet, Kuruc fufang, Felhő Klári, Csöppség.

A szini szerződés.

Dr. Hoványi Géza elnök bejelentette, hogy a legutóbbi ülés határozatához képest az összes hasonrangú városokat megkereste a színházszerződés megküldése iránt s közölte, hogy tudassák, mikor írják ki a színházra a szerződést; egyben kifejezte a bizottság azon óhaját, hogy a hasonrangú városok lehetőleg egy időben írják ki a színházra a pályázatot.

A szerződéseket az összes városok megküldték, a felvetett kérdésekre azonban csak Pécs és Pozsony válaszoltak. Pécsen a lejárat előtt fél évvel írják ki a pályázatot. Az egyöntetű kiírás dolgát úgy látszik, egyik város sem értette meg, mert magyarázatot kérnek. Pécs hajlandó Nagyváraddal tárgyalni, ha mi kezdeményezzük. Ugy látszik, hogy sziniszövegre gondolnak, pedig tudvalevőleg az egy időben leendő pályázatnak nincs más célja, minthogy a szinigazgatók szabadon pályázhassanak.

Kijelentette továbbá az elnök, hogy az összes megküldött szerződéseket átnézte, de egyben sem talált olyan kikötéseket, a melyek nálunk vagy a szerződésben, vagy a színházi szabályrendeletben nem lennének meg. Nincs ok a színházpályázatnak oly korán való kiírására, mert a többi városoknak sem írják ki egy fél évnél korábban a pályázatot, sőt a legtöbb a régi szezon lejáratát előtt 2 hónappal írja azt ki. Leghelyesebb volna, ha az új szerződés elkészítésére egy albizottságot küldenének ki, hogy az a decemberi szinügyi gyűlésre terjessze be jelentését a szerződéstervezettel együtt.

Az elnök ezen indítványát elfogadták s az albizottságot dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály és dr. Halász Lajosból állították össze.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Vidor Pál öngyilkossága

A fővárosi Népszínháznak szomorú szenzációja van. Mint fővárosi tudósítónk jelenti Vidor Pál, a Népszínház igazgatója tegnap délután fél 1 óra előtt a színház II. emeletén levő igazgatói irodában fölbölte magát. Az igazgató öngyilkosságának közvetlen oka anyagi zavarok, melyekkel az igazgató évek óta küzdött. Ma december elsején kellett volna nagyobb összeget fizetnie a színház hátralékos bérösszege fejében, melyre azonban fedezetet nem tudott szerezni. Az anyagi gondokkal való küzdelem során Vidort sok támadás és üldözés érte a állítólag Bárd Testvérek zeneműkereskedőcég és Fedák Sári részéről, akik állítólag a színház bérletére pályáztak. Nagy anyagi sikert remélt Vidor legutóbb a Rab Mátyás előadásától, melyben szereplésre óriási összegért, 600 koronáért egy-egy szereplése fejében szerződött Fedák Sárit. A reménykedés azonban nem váltott be.

Az első előadásokon még csak volt közönség, de már utóbb egy-egy előadás alig hozott 900—1000 korona jövedelmet. Fedák Sári azonban kérelmetlenül követelte mindennap fellépése díját avval fenyegetődve, hogy máskülönben nem lép fel többet.

Tegnap reggel aztán elolvasta a P. H.-nak a Népszínház válságára vonatkozó cikkét. Ez aztán egészen kétségbeejtette Vidort. Bezárkó-

Alkalmi vétel szőnyegekben!

Divattermem megnagyobbítása végett **szőnyegosztályom** felosztatom. futó, ebédő és szalon szőnyegek, valamint Linoleum-, függönyök-, ágy-, asztalterítők, utazó takarók és ló-pokrócokat eredeti gyári árban kiárusítom. Ezen rendkívüli alkalom csak dec. 24-ig tart.

A szokásos karácsonyi **OCCASIO** a többi cikkekben megkezdődött.

Czillér Imre áruháza.

zott irodájába, mely a színházépület II. emeletén van, íróasztalához ült és egy levélpapírra ezt írta:

— Anyuskám, Pocslikám (leányának becéző neve) Isten veletek!

Avval leült a pamlagra, szemközt Hegyi Aranka szobrával és forgó pisztolyja jobb halántékán lőtte magát. A lövést senk sem hallotta.

Mialatt Vidor kétségbeesett tettét elkövette, a színpadon javában folyt a Falusi Madonna, próbája. A próba alatt Barna Izsó karnagy Darányi Adolf karénekes és Batori Elza segéd-kardalonszó felmentek az igazgató irodájába és megdöbbenésükre ott látták Vidort a pamlagon halott halványon, jobb halántékán tátongó seb, kezében a Pesti Hírlap cikke a Népszínházról, amely miatt nem kapta meg egy urtól azt a pénzösszeget, melyre pedig számított és mely meg volt ígérve neki, hogy másnap a hátralékos bérösszeget a népszínházi bizottságnak lefizesse.

A próba nyomban megakadt. A színészek felszaladtak az igazgató irodájába. Köztük elsőnek Vidorné, aki odaroskadt férje mellé sikongva és elájult. Levitték a földszintre és ott vizsgálták, mikor eszméleire tért.

A szerencsétlen asszony keserves fájdalommal átkozta azokat, akik férjét hite szerint megrontották és a halálba kergették.

— Fedák, Fedák, te kergetted férjemet a halálba! — zokogta keservesen.

Ez alatt a mentőkért telefonáltak, akik Vidort bevitték a II. osztályu sebészeti klinikára. A színház pedig átalakult siralombházzá.

Közben értesítették Fedák Sárít az öngyilkosságról, akinek első kérdése az volt a hirtívökhöz:

— Lesz-e ma este előadás?

Vidor Pál a klinikán a nélkül, hogy eszméleire tért volna, este 6 órakor irtózatot kínok között kiszendvedett.

Vidor Pál már két esztendő óta nem vette fel fizetését a színház pénztárából, s hogy kiadásait fedezhesse, mindenét elzalogosította. Tegnap délelőtt vett fel husz koronát két évi fizetése fejében a pénztártól, melyről a következő nyugtát állította ki:

Nyugta.

Felvettem 20, azaz (husz) koronát két évi fizetésem fejében.

Vidor Pál.

A Rab Mátyástól és Fedák fellépésétől sokat várt. De csalódott. A darab előadási joga a Bárd Testvérek zenemű kereskedőcégét illette, mely minden délben jelentkezett a színháznál a kijáró tantiémért, mert megvonta az előadási jogot. Fedák is kívánta, hogy este 8 óráig kifizetve legyen fellépése díja, mert már a II. felvonásban nem lép a színpadra. Tegnap aztán hogy a darab már annyit sem jövedelmezett, amennyit a kiadások felemésztettek, nem tudott fizetni, s félt, hogy az előadás félbemarad.

Ez a gondolat aztán a halálba kergette a szerencsétlen igazgatót.

Fedák Sári este zárt kocsiiban a Népszínházhoz hajtattott széjjelnézni. A közönség, mely a Színház köré gyűlt, szidalmakkal fogadta, mikor aztán a színházból, hol Fodor titkárral beszélt, kijött, a feldühödött nép valósággal megkergette.

Fedák Sári a fővárosi esti lapokban megjelent közleményekre nyilatkozatot adott ki,

melyben tiltakozik azon vádak ellen, melyekkel a lapok Vidor halála kapcsán illették, és kijelenti, hogy e lapok ellen büntető uton veszen elégtételt.

UJDONSÁGOK.

András napja.

Nagy napja volt tegnap Éva nemének. András napja! Ezen a napon minden valamire való leány, aki nem pupos, nem sánta vagy egyéb testi fogyatkozásban nem szenved, amely miatt a páros életről le kellene mondania — miatt a páros életről le kellene mondania — mesés fantáziájával kiszinezi leendő hitestársát. Azaz, hogy kiszineznék, de rendkívüli igaztosságában asszociáló ideg ösvényei és agykéregének sejteji funkció képtelenné lesznek — és ábrándját az álomra bizza.

Oh álmok! oh álmok!! A melyek kétfélék vagytok. A melyeket ébren s a melyeket alva álmodunk. Hogy melyik szebb?? Az utóbbi. Föltétlenül az utóbbi, mert ennek nyomában nem lépked a józan ész, amely illuzióinkat szétrombolja.

Munkatársunk tegnap Nagyvárad bájos leányvilágának néhány tagját meginterjuvulta. Voltak közöttük tagadók, kételkedők, rózsaszínű leveleket látók, hamu lepedővel takaródzók, 1896, 97, 98 évről 0-ról (férjhezmenési idő) álmodozók.

Hanem úgy van ez más helyen is, nemcsak nálunk. Lapunknak egyik régi barátja küldte be nekünk a következő bukovinai csángó anekdotát:

Egy gyönyörű szőke cukorbaba, aki már egy pár András napot végig böjtölt, elment a templomba. Letérdelt mise után az oltár elé és buzgón fohászodott. Ez azonban így tartott egy pár nap óta már. Az egyházi, aki meguntta már nap mint nap a várakozást. András napján bebújt az oltár háta mögé úgy, hogy a leány ne vegye észre.

A leány szétnézett a templomban. Nem volt ott már senki. Akkor hangosan s átszellemlen neki fohászodott:

Izém, Izém . . . szent Izém!

. . . Vigy el engem az idén!!

Erre kikottant az egyházi az oltár mögül:

Esztedőre sem biz én!

A hideg zuhany felkeltette a lány elégedettségét s felkelve a térdeplőről epésen szólt:

Oh jó Szentem! ejnye de felhuzád az orrod!!! — s azzal elment, s nem kérte többé férj irányában.

Kaas Ivor báró jubileuma.

A magyar ujságírás aranytollu, szeplőtelen jellemű atyamestere, Kaas Ivor báró tegnap érte meg 40 éves ujságírói jubileumát. Nagy tisztesség negyven évi becsületes munka mindenha, de negyven évet a keresztény magyarság legnemesebb eszményei szolgálatában úgy eltölteni, amilyen önzetlenül, páratlan munkássággal, tiszta puritán lelkiismerettel, a keresztény magyarság igazaiába vetett rendületlen, soha meg nem fogyatkozó bizalommal Kaas Ivor báró a közélet terén szellemi munkában eltöltött: több a tisztességnél. Amely értékes, odaadó és nemes volt ez az ő munkája: azt még a történelem muzsája is érdemül jegyzi fel a magyar történetírás dicsőséges lapjaira. Kaas Ivor báró sohasem volt a megalkuvás embere. »Szabad haza, keresztény társadalmi élet, boldog nép«, ez volt az eszménye, melyért mindenét feláldozta.

Egyénisége annál fényesebben emelkedik ki, minél mélyebbre süllyed a társadalom a korrupcióban, ujságírói tolla annál tisztábban ragyog, minél több ujságírói toll merül el az üzleti becsületesség fertőjébe. Kaas Ivor 40 évi

közéleti áldásos munkáját a keresztény magyarság eléggé meghálálni sohasem fogja tudni.

Kaas Ivor báró valamikor lapunkba is irt cikkeket. Jó barátja volt boldog emlékü Nogáll püspöknek, aki a Kempis Tamás könyvének egy diszkötésű példányával ajándékozta meg Kaas Ivort. Kaas Ivor, akinek mindennapi olvasmánya volt Kempis Tamás, gyönyörű levelében köszönte meg Nogállnak a figyelmes ajándékot, s a fordítás gyönyörű zamatos magyar nyelvezetét nagyon megdicsérte.

A jubileumról egyébként rövidesen a következőkben számolunk be fővárosi tudósítónk jelentése nyomán:

Ma este 8 órakor a fővárosi ujságírói kar bankettre gyűlt össze a Hungária éttermében, hogy ünnepelje a magyar ujságírás szeplőtelen jellemű mesterét, az aranytollu Kaas Ivor bárót.

A banketten az első tótszót Rákosi Jenő mondotta, aki gyönyörű beszédben emlékezett meg Kaas Ivor hírlapírói munkásságáról. Kaas Ivor működését Rákosi szélvészhez és villámhoz hasonlította; a szélvészhez, mely minden szemetet elsöpör, s a villámhoz, a mely sujt. Kiemelte a nagy szeretetet, amellyel az ujságírói kar Kaast körülrajongja. Ennek dokumentuma az irásos album is, amelyet átnyújtottak neki, amelyben az összes fővárosi ujságírók aláírása összegyűjtve van.

Kaas Ivor báró rendkívül meghatóttan köszöni az óvációt. Gyönyörű poétikus beszédben életét, 40 évi ujságírói működését vázolja s megemléltette, hogy *mindenkor csak olyan honoráriumot fogadott el, amelyet becsületes munkájával megérdemelt.*

A magyar ujságírásban látja biztosítékát a magyarság szabadságának és önállóságának. Ezután körül járta az egyes asztalokat, ahol külön-külön ünnepelték Kaast.

Eötvös Károly után Zakariás János a függetlenségi párt hódolatát tolmácsolta, majd Ugron Gábor élt-tte Kaas Ivort magas szárnyalású poétikus beszédben.

A társaság a legkedélyesebb hangulatban maradt együtt 11 óra utánig.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküdeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A vasuti kocsihiány.** Ismételen megemlékeztünk azokról a panaszokról, melyek az alispánhoz érkeztek a vasuti kocsihiányok ügyében. Az alispán annak idején felterjesztést is tett a kereskedelemügyi miniszterhez ez ügyben. A megye beavatkozását tulajdonképpen az tette indokolttá, hogy az épülő félben lévő törvényhatósági utakhoz a szükséges anyagot nem tudták szállítani. Mint annak idején megirtuk, az építési anyag hiánynak jó részt a megye volt az oka, mert az utépítéshez szolgáló anyagokat az évnek abban az időszakában kellett volna szállítani, amikor a vasuti kocsik halomszámra pihentek egy-egy állomáson és nem most, amikor a gazdasági termények elszállítása minden esetre fontos. A miniszternek tegnap leérkezett rendelete ugyanabban a szellemben lett meghozva. A kereskedelmi miniszter mégis most kivételesen elrendelte a vasuti üzletvezetőségnek, hogy megyei utak építéséhez szükséges anyag szállítására megfelelő számú kocsikat adjon ki. Ez intézkedést azonban nem rendelte el a miniszter azonnal végrehajtani, csak úgy, hogy ha a már megkezdett gabonaszállítás befejeződik. A miniszter intézkedései szerint a belényesi és a kissebesi kőbányák fognak

kapni most kivételesen kocsikat. A jövőben azonban ezt nem fogja megtenni a miniszter.

*** Reform a halálesetek felvételénél.** A belügyminiszter körrendeletet intézett minden vármegye törvényhatóságához a polgári közintézetekben előforduló halálesetek felvétele tárgyában. Eddig ugyanis nem szokták feltüntetni a halálesetek okát a haláleseti iven. A jövőre vonatkozólag most elrendelte a miniszter, hogy ezt föltétlenül be kell venni, mivel ez mulhatlanul szükséges az alapos statisztikai összeállításnál.

*** A színház fütése.** A Szigligeti színház fütőkészüléke, dacára az újabb átalakításnak, még sem felel meg a célnak. Egyes alkatrészei rozsak. A színházban állandó a légvonat, s egyes helyeket a legnagyobb fűtéssel sem lehet bemelegíteni. Így a karzaton 13—14 foknál nagyobb meleg nem érhető el. A városi főmérnök részletesen felsorolja a hibás részeket s azok átalakítását, kijavítását sürgeti. A költségeket 1620 koronára vette fel.

*** Tizenhat vértanu emlékünnepe.** Ez év május 27-én 16 kompienyi karmelita apáca nyilvánított boldoggá és pedig *Lidván Klódin* Magdolna, Teréz perjelő 13 nővérrel, továbbá *Szvárón* Katalin és Teréz portásnőkkel együtt. A francia forradalom alatt végeztettek ki kizárólag azért, mert ragaszkodtak vallásukhoz, és imádkoztak hazájukért, mint ez a tárgyalás irataiból világosan kitűnik. Mikor megérkeztek a vesztőhelyre, a legfiatalabb apáca *Mónie* Konstancia a főnöknő elé térdelt s engedelmet kérte arra, hogy ő léphessen először a verpadra. Így is történt, s utána sorban következtek a többiek, végül maga a főnöknő halt hősi halált hitéért. A boldoggá avatott vértanuk tiszteletére a budapesti karmelita kolostor templomában háromnapos ajtatósságot rendeznek december 6, 7, 8 és 9. napjain. A bevezető ajtatósságot és az első szentbeszédet *Felser* Antal segédpüspök, dec. 8-án az ünnepélyes nagymisét *Palotay* László praelátus kanonok, a prédikációt pedig *Csicsay* Alajos, a helybeli papnővelde aligazgatója fogja tartani.

*** Üzenet Bukovinából . . .** Bukovinából kapjuk az értesítést, hogy ott is szállingóznak a csángók az Új világba. A novemberi hűvös napokkal bevonul a földmivelő kis kunyhóba s mert őszi s téli foglalkozása nincs, mert mindennapi kenyerét nehezen tudja megkeresni — elhagyja az ősi fészket, eladja az ősi telket s elmegy, hogy visszasírja kunyhójának sáros küszöbét. A kanadai zsidók nap-nap után küldik hozzájuk ügynökeik csábító ígéretekkel s a jó csángó nép felül nekik. Bukovinában rendkívül sok a tanköteles száma, kevés a pap, kevés a tanító. Az iskolák túlnépesek. Hadikfalván 700, Andrásfalván 450 tanköteles van s az eddigi tanítószemélyzet nem volt már képes eleget tenni feladatának. Mindkét helyre most küldött ki a Szent-László társulat egy-egy tanítót s Fogadjistenre egy tanítónőt. A míg az ország belterületén egyre-másra török a nyakukat az állomositásért, jó volna a szegény bukovinai csángókra is gondolni s tenni valamit értük. Annak a tizezer magyarnak a megtartása megérdemel tőlünk egy kis áldozatot.

*** Még egy vámügy.** A közigazgatási bíróság ítélete alapján az elmozdított vámkezelőknek évekre visszamenőleg megfizette a város fizetésük egyharmadát. Heperle azonban időközben elhunyt. Most özvegye követeli az elbocsátástól haláláig járó egyharmad fizetését a férjének. Bizonyos, hogy a tanács nem egykönnyen áll rá a fizetésre, de olyan alapon, mint a másik két elbocsátott alkalmazottnak, Heperlinek is járt volna a harmad fizetés s ez a jog az özvegyére szállott.

*** Új anyakönyvvezető helyettesek.** A belügyminiszter a siteri anyakönyvi kerületbe Kovács Zoltán népiskolai tanítót, a rézbányai kerületbe Mayor Gyula segédjegyzőt és bélfenyéribé Bernschroth Márton okleveles jegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki. A kinevezéssel egyidejűleg Keszthelyi Lászlót a dobresti és Csóka Györgyöt a siteri anyakönyvvezetői állástól felmentette a miniszter.

*** Szomorú incidens egy tanítógyűlésen.** Makóról jelentik: Tegnap a tanítók gyűlését tragikus incidens zavarta meg. A gyűlésen elnöklő Groó Vilmos kir. tanácsos, tanfelügyelő a gyűlés folyamán hirtelen rosszul lett. Egyszerre szívéhez kapott, s aztán holtan rogyott össze. A tanfelügyelőt, mint megállapították, a gyűlés közben szívszélhűdés érte. A szomorú incidens nagyon megrendítette a gyűlésen résztvevő tanítókat.

*** Leégett templom.** Monospetriben szeptember elején óriási tűz pusztított, melynek martalékká lett a református templom, az iskola és a tanítói lak is sok magán épülettel együtt. A lakosság a templomot fel akarta építtetni, azonban nincs hozzá kellő anyagi támogatása, ezért tegnap kérelemmel járultak az alispánhoz, hogy adjon engedélyt, miszerint a templom felépítéséhez szükséges pénzt gyűjtés útján szerezhessék meg.

*** Öngyilkosság.** Dr. Benedek Vilmos felesége tegnap délután 5 óra tájban férje távollétében felakasztotta magát. Tettének oka ismeretlen. Az öngyilkosság kétségtelenül megállapított. A boncolást mellőzte a hatóság.

*** Elfogott büntárs.** Hebó Lajos biri (Szabolcsmegye) születésű, 23 éves alkalmazás nélküli cipészegédet, aki Orbán József csavargóval a Bazar épületben levő Balla-féle trafikot még szeptember közepén feltörte s 330 korona készpénzt elloptak, tegnap délelőtt Gurzó József rendőr elfogta a Nagypiacon. Az elfogott büntársat az ügyészség fogházában ülő Orbán Józseffel szembeállították. Orbán felismerte társát, erre Hebó is töredelmes beismerést tett. Hebó a tett elkövetése után Derecskén, Debrecenben, Miskolcon, Nyiregyházán fordult meg. A pénzen aranyórát, láncot, 2 aranygyűrűt, ruhát, télikabátot vásárolt s mikor a pénze elfogyott, a vásárolt tárgyakat zálogba tette és mikor megszorult, a cédulát is eladta. Az elfogott betörőt lezárták s át fogják adni a kir. ügyészségnek.

*** Kézrekerült tolvaj.** Ványa Deme-ter alkalmazás nélküli hentes tegnap a Rédey kertben a rendőrség elfogta. Az elfogott hentes beismerte, hogy a nála talált 2 drb. használt lópokrócot, 2 drb. viaszos vászon táskát és 1 nyersállapotban lévő libamáját a Szent László téren lopta. A felsorolt tárgyak igazolt tulajdonosai jelentkezzenek a rendőrség büntügyi osztályánál.

*** A fiu az apjáról.** Hogy mikép gondolkodik a gyermek az apjáról? Erre a kérdésre egy német lap így válaszol: 10 éves korában a gyermek azt hiszi, hogy az apja igen okos ember; 15 éves korában arra gondol, hogy ő is tud már annyit, mint az apja; 20 éves korában azt hiszi, hogy a tudása megegyezik akkora, mint az apjáé, 30 éves korában ugy vélekedik, hogy talán egyszer tanácsot kérhetne az apjától, 40 éves korában sejteni kezdi, hogy az apja mégis többet tudhat; 50 éves korában az apja tanácsait keresi és 60 éves korán tul, mikor az apja már bizonyára meg is halt, az jut eszébe, hogy mégis csak az öreg volt a legokosabb ember a világon.

*** Találtak.** Folyó hó 26-án az »Arany Szarvas« című szállóhely udvarán egy körülbelül fél évesnek látszó jegytelen sötétpej méncsikó találtatott bitangásban. Igazolt tulajdonosa ha 8 nap leforgása alatt a rendőrkapitányi hivatal földszint 7. számú szobájában nem jelentkezik, a csikó nyilvános árverésen el fog adatni.

x **A SZENT-LÁSZLÓ** nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyszintén mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.

Dénes Béla

china-ezüst gyári rak-tára Nagyvárad, Bémer-tér.

Iparművészeti újdonságok, bronz és china-ezüst disztárgyak, használati cikkek. Evőeszközök a legtartósabb ezüstözéssel. *Vendéglő, kávéház és szállodai berendezések.* Cirzus ezüstfém tisztító.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Szombat: Pesti nők.
Vasárnap: Szép Ilonka.

Műkedvelők a színpadon.

Dr. *Hoványi Géza*, a Szigligeti-szobor bizottság elnöke már jó ideje serényen buzgálkodik, hogy a magyar népszínmű irodalom megeremelőjének szobrát mielőbb felállíthassák a halhatatlan színműirő nevével ékeskedő fehér ház előtt. Buzgólkodásának már is szép sikere van s bizonyára nagy erkölcsi és anyagi sikere lesz annak a két estének is, amelyet az ő buzgalma hoz létre december 10. és 11-én. Ezeket az estéket lesz ugyanis a már régebben emlegetett műkedvelői előadás a színházban a Szigligeti-szobor javára. Dr. *Hoványi Géza* fáradozásának sikerült ez esetekre előkelő műkedvelőket megnyerni. Az estéken közreműködnek: dr. *Krüger Aladárné*, dr. *Verzár Istvánné*, *Huber Irén*, *Lukács ezredes leánya*: *Jolánka*, *Brányi Erzsike*, *Fényes Onka*, továbbá dr. *Krüger Aladár*, dr. *Krüger Jenő*, dr. *Cseresnyés Béla*, *Fényes Lóránd*, *Katona Sándor*. A műkedvelői előadás műsora a következő;

Prológ. Irta és előadja dr. *Gyémánt Jenőné* urnő.

Hercegh Ferenc legújabb darabja: »*A nyolcadik Gyurkovits leány.*« Ennek a szerep osztása a következő:

Radványi ezredes	Dr. <i>Krüger Aladár</i> .
Radványiné	Dr. <i>Verzár Istvánné</i> .
Gyurkovits Vilma	<i>Fényes Onka</i> ,
Horti	<i>Fényes Lóránd</i> .
Jánosi	Dr. <i>Cseresnyés Béla</i> .

Színre kerül továbbá »*Egy ur, egy asszonyosság*«, vigjáték. Irta *Xavier Duvert*, fordította *Lgressi Béni*. Előadják:

Egy ur	<i>Katona Sándor</i> ,
Egy asszonyosság	<i>Huber Irén</i>
Fogadósné	<i>Lukács Jolánka</i> .

Ezeket kívül dr. *Krüger Aladárné* és dr. *Krüger Jenő* énekelnek kettősben; *Brányi Erzsike* és *Fényes Onka* tánc-kettősben lépnek fel. Még ezzel sincs kimerítve a műsor. Szigligeti darabjaiból négy életképet mutatnak be és pedig a *Két pisztoly*, *Strike*, *Cigány és Pünkösdi király* darabokból. Ilyen gazdag műsor s ilyen kiváló és előkelő műkedvelők bizonyára elég vonzerővel bírnak arra, hogy a Szigligeti színház zsutolásig megteljen két estére.

Pesti nők. *Lehár Ferenc* a legdivatosabb operett-komponista egyik régebbi, de igen bájos

zenéjü operettjét a »Pesti nők«-et játsszák ma este színpadunkon. Az előadásban Károlyi Leona, Haraszy Mici, Dobsa Margit, Tóthné, Palásthy, Hajnal és Bérci játszanak főbb szerepet.

Vasárnap a színházban. Holnap vasárnap délután a Valéni nász, ez a rendkívül érdekes cselekményű dráma kerül színre a szokott szereposztásban. Este pedig a »Szép Ilonka«, melynek eddigi három előadása alatt, mindig kiváló mértékben nyilatkozott meg a közönség érdeklődése.

EGYESÜLETEK.

A Nagyváradi sakk kör. december 2-án d. e. 11 órakor tartja közgyűlést az Emke-kávéházban.

Tárgysorozat:

1. Titkári jelentés.
2. Számadás az elmúlt évről.
3. Költségelőirányzat.
4. A sakk-verseny díjainak kiosztása.
5. Tisztujtás.

Az egyesület elnöksége ezúton is kéri a tagokat a megjelenésre s a sakk-játék barátait mindennap délutánonként szívesen látja vendégül.

A komádi temetkezési egyesület. A komádi temetkezési egyesület már régebben pangásba jutott, ugyanannyira, hogy az egyesület feloszlását kellett indítványozni. A belügyminiszterhez fel is lett terjesztve a felosztási tervezet. A miniszter tegnap körrendeletileg tudatta az alispánnal, hogy a felosztási tervezetet elfogadta és elrendelte, hogy a felosztás után fennmaradó pénzt a község szegény alapjára kell fordítani.

Feloszlott népkör. Derecskén ezelőtt pár évvel népkört alapított egy néhány gazda, azonban a tagsági díjak befizetéséről hallani sem akartak. A kör így kénytelen volt feloszlani. Előterjesztést is tettek a miniszterhez erre vonatkozólag. A belügyminiszter tegnap leiratot intézett az alispánhoz és tudatta hogy a kör feloszlását elfogadta.

TÁVIRATOK.

Szalay Péter nyugalomban.

Budapest, nov. 30. (Saját tud. táv.) Szalay Péter a posta és távirat igazgató elnöke beadta nyugdíjazás iránti kérvényét.

Botrányos verekedés a Reichsrathban.

Budapest, nov. 30. (Saját tud. táv.) Bécsből jelentik: A Reichsrath mai ülésén a választási reform ügyében elto-gadták a csehországi mandátumokat illetőleg a választókerületeknek nemzetiségi kerületek szerint való beosztását, a többi javaslatokat pedig elvetették. Az egyik javaslat feletti szavazáskor, mikor az elnök kihirdette az eredményt, hogy a Reichsrath többsége a javaslatot elvetette, két cseh képviselő kétségbevonta a szavazás kihirdetett eredményének valódiságát és az elnöki emelvény felé ment, hogy a szavazásról meggyőződjenek, de Albrecht jegyző utjokat állta. Ebből az elnöki emelvény körül parázs verekedés támadt, mely alatt az elnöki irományokat az elnöki asztalról leszórták a földre. A verekedés annyira elfajult, hogy

az elnök kénytelen volt az ülést felfüg-geszteni.

Szünet alatt Klotác, cseh radikális képviselő összeveszett Albrecht jegyzővel. Több más képviselő közbelépett, amiből újabb tolongás támadt.

Klotác szitkozódva követelte, hogy Albrecht távozzék a jegyzői székéből, ami dr Kramarz közbelépésére meg is történt. Negyedórai szünet után az elnök újból megnyitván az ülést, sajnálkozását fejezte ki az incidens felett, mire az ülés most már a nyugalom helyreállítása mellett folytatta tárgyalását a csehországi, morvaországi és sziléziai választókerületek beosztására vonatkozó javaslatok felett.

Bécs, nov. 30. A reichsrath ülésén obstrukció folyik. Mannheim képviselő 6 órakor kezdett beszélni és éjfélkor még mindig nem fejezte be beszédét. Az ülés valószínűleg kinyulik hajnalig.

NYILTTÉR.

Vendéglő átvétel!

Van szerencsém tudomására adni a tisztelt vendéglő látogatóknak, hogy a **Szabó-féle Körös-parti vendéglőt** átvettem és ezt

Komló-kertnek

neveztem.

Izletes magyar konyhával, kitűnő hegyi borral állandó frissen csapolt közkedvelt Nagyváradi sörrel továbbá pontos kiszolgálással vezetem.

Főtörkvésem, hogy az igen tisztelt vendégeim részére kellemes szórakozást nyújtsak és polgári áratok. — Hetenkint háromszor cigányzene.

Elvállalok mérsékelt áron **társas ebédeket, bankettet, lakadalmat.**

Becses pártfogásukért vagyok, teljes tisztelettel

Bors János,

Komló-kert vendéglős,
Körös-utca 1. szám.

MULATSÁG.

Jogász kolonostély. A jogász ifjuság ma ismét kedves kört fog varázsolni a Zöldta szálloda nagytermébe. Dr. **Bozóky** Alajosné védnöksége alatt már az eddigi megtartott kolonostélyek is tényes sikerrel zárultak, a mai kolon-est ly pedig az estélyek koronájának ígérkezik, oly nagy az érdeklődés a közönség között. A rendezőség különben minden igyekezetével törekszik az estélyt úgy, mint eddig is emlékeztetéssé tenni.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, november 30.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—

A gabonatőzsde határideje

Budapest, november 30.

Buza április	— — —	14.88	—	14.45
Rozs április	— — —	13.30	—	13.32
Tengeri ápt. 1907	— — —	10.32	—	10.34
Repeze aug.-ra	— — —	26.80	—	27.—
Zab ápr.-ra	— — —	15.00	—	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 nov. 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	116.50
Magyar koronajárdék 4%	— — —	956.0
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermekjegy-kölcsön	— — —	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	153.—
Osztrák járdék papírban	— — —	90.—
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.10
Osztrák korona járdék	— — —	117.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.60
Magyar hitelbank részvény	— — —	814.50
Városi villamosvasut	— — —	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	679.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Új fűszer-üzlet!

Van szerencsém az igen tisztelt vevőközönség szives tudomására hozni, hogy Kálvária-utca 6. szám alatt a mai kor igényeinek megfelelő fűszer és vegyes-áru üzletet nyitottam, és azt teljesen friss és a legjobb minőségű áruval rendeztem be, miért is az igen tisztelt vevőközönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Nemes Lajos.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

**4%-os magyar koronajárdék
és 4%-os magyar jelzálog sorsjegyek
szelvényeit**

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Nagyváradi takarékpénztár.

Értesítés.

A Le számitoló és Jelzalogbank részvénytársaság igazgatósága részvényeseinek 1906. november 25-én megtartott közgyűlésén hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 500000 koronával

m á s f é l m i l l i ó,

azaz egymillió ötszázezer koronára felemeli a következő módzatok mellett:

1. Kibocsátanak 2500 darab új részvényt 200 korona névértékkel.

2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, a tartaléktőkére 100 korona, összesen tehát 300 korona fizetendő: azonfelül a részvény kiállítása és illeték fejében 3 korona.

3. A részvények értékében 50%, azaz százötven korona fizetendő, míg a másik 50%, azaz százötven korona, valamint a 3 korona kiállítási díj legkésőbb 1906. december 31-ig. Ezen időpontig a befizetett összegek után 50 százalékos kamatot térül vissza, míg ellenben a késedelmes fizetők 1907. január 1-től számított 6 százalékos kamatot tartoznak fizetni.

4. A részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak s pedig aképpen, hogy két darab régi részvényre egy új részvény jegyezhető.

5. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők s már az 1907. üzletév jövedelmében részesednek.

6. A részvényesek elővételi jogukat részvényeik bemutatásával 1906. évi december 15. napjáig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. december 20-ik napja.

Nagyvárad, 1906. november 25.

Le számitoló és Jelzalogbank részvénytársaság igazgatósága.

Párizsi világkiállítás 1900 Grand Prix 1896 milleniumi kiállítás
állami nagy arany érem, Hers Concors

Telefon: 280. sz.

Alapítva: 1854.

Első Magyar Részvény-serfözde K Ö B Á N Y A.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban Nagypiacz-tér 3. Salamon Benedek czégnél.

Hordókba és palackokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányainkat, u. m.: **ászkok, király, kiviteli és dupla márcziusi, bajor és udvari sör**, melyek nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palackok-osztályra különös gondot fordít s azt a legujabb, legtokéletesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte.

Különösen felhívjuk a szives érdeklődők figyelmét a **legkiválóbb orvosok** által ajánlott

Dupla Góliát Maláta Gyógysörre,

melyet eredeti gyári töltésben aranykeresztes czimkével ellátott különleges palackokban hozzunk forgalomba. Ezen gyógyszer nemcsak mint a

legjobb étvágyfokozó asztali ital

ajánlatos, hanem egy kórházak, mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig **gyermekágyasok, álmatlanok, üdülők, szoptatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedőknél**

Góliát, maláta sör kapható: *Janky utóda Kiss Károlynál, Kádár János, Friedl és Főrös, Maár és Szabó, Lakatos Julia (Széchenyi-tér), Tisztviselők fogyasztási szövetkeze (Uri-utca), Reich Antal, Blaha István, Kern és Petrovics (Fő-utca).*

Kérjünk mindenütt kőbányai Részvény-sört.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
k ö r l e v e l e k,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

g y á s z i a p o k
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Tisztességes kiszolgálás mellett ajánlunk
részletre

kizárólag jobb minőségű ruházati cikkeket.

Tisztelettel

KLEIN GÉZA és ÖDÖN

confectio és divatáruhaza Nagyvárad, Fő-utca, a Széchényivel szemben.

Női, leány, és gyermek-felöltöket, valamint férfi és fiu téli kabátokat és ruhákat készen vagy méret után. Nagy választék mindennemű costum, ruha, pongyola és blouz-szövetekben, ugyszintén finom fekete és világos divatkelmékben. Legnagyobb raktár pamut és cérna-vásznakban, kitűnő kanavász. Raktáron tartunk teljes menyasszonyi kelengyét minden árban, ugyszintén férfi-, gyermek fehérneműt, valamint harisnyákat. — Összes szoba-berendezési cikkek kaphatók, ugymint: ágygarnitúrák, függönyök, paplanok, matrácok stb.

Szörme áruk, barkettek és trikot alsó szoknyák.

Gyászruhák megrendelhetők, 6 óra alatt elkészíttetnek.

Olcsó árak!

Tessék meggyőződni!

Olcsó árak!

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár,”

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendű kézimunka

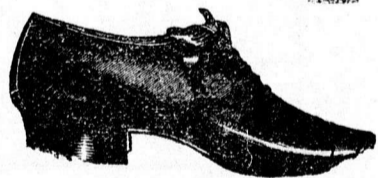
cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

AMERIKAI ÁRUHÁZ

Nagyvárad, Olaszi, Fő-u. Bazár épület.

Nagyvárad legnagyobb áruháza.

Mindenki kellemesen van meglepve, annak a gyönyörű nagy raktárnak a szemlélésében, melynek tulnyomó része most érkezett s **őszi újdonságokban** igazán első helyen áll. — Ugyszinté minden diszítési és hozzá való cikkekben mesés nagy raktár van.

Olcsó árak tekintetében pedig felülmúlhatatlan.

